ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğü

2025 YILI DEMİRYOLU YOLCU TAŞIMACILIĞI KAMU HİZMETİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ PERFORMANSI SONUÇ RAPORU

1. GİRİŞ

1.1. Raporun Amacı ve Kapsamı

Bu rapor, 1 Ocak–31 Aralık 2025 döneminde demiryolu yolcu taşımacılığı kamu hizmeti yükümlülüğü (KHY) kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin performansını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Rapor; KHY kapsamındaki hatlar, işletme faaliyetleri, yolcu sayıları, hizmet kalitesi, sözleşme uygulamaları ve mali verileri kapsamaktadır.

Raporda yer alan bilgiler, Bakanlığımızca hazırlanan demiryolu yolcu taşımacılığı istatistikleri ile kamu hizmeti yükümlüsü TCDD Taşımacılık A.Ş. Genel Müdürlüğünce sunulan mali ve işletme belgeleri esas alınarak derlenmiştir.

1.2. Kamu Hizmeti Yükümlülüğü Kapsamındaki Hizmetlerin Önemi

KHY kapsamındaki demiryolu yolcu taşımacılığı hizmetleri, büyükşehirler ile özellikle kırsal ve bölgesel yerleşimlerde yaşayan vatandaşların ulaşım ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli rol oynamaktadır. Bu hizmetler, bölgeler arası erişilebilirliği artırmakta, sosyal ve ekonomik gelişmeye katkı sağlamakta ve demiryolunu alternatif bir ulaşım seçeneği olarak sunmaktadır.

1.3. Mevzuat ve Yasal Çerçeve

Bu rapor; 6461 sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun, 1 Şubat 2025 tarihli ve 32800 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 9502 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı, 20 Nisan 2023 tarihli ve 32169 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Hizmeti Yükümlülüğü Kapsamında Desteklenecek Demiryolu Yolcu Taşıma Hatları ile Kamu Hizmeti Yükümlüsü Tren İşletmecisinin Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik ve 21 Ekim 2023 tarihli ve 32346 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Demiryolu Yolcu Taşımacılığı Kamu Hizmeti Yükümlülüğü Sözleşmelerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 28 inci maddesi çerçevesinde hazırlanmıştır.

2. GENEL DEĞERLENDİRME

2.1. 2025 Yılı Genel Performans Özeti

a) Demiryolu yolcu taşımacılığının kullanımına ilişkin göstergeler:

– Yıllık yolcu-km: 2025 yılına ait kayıtlar toplam 2.380.859.152 yolcu-km'dir. 2024 yılındaki 3.425.617.871 yolcu-km ile karşılaştırıldığında %30,5 azalış hesaplanmaktadır.

b) Demiryolu yolcu hizmetlerinin operasyonel verimliliğine ilişkin göstergeler:

– Tren-km: 2025 yılında 17.491.798 tren-km kaydedilmiştir. 2024 yılındaki 17.655.898 tren-km'ye göre azalış yaklaşık %0,9'dur.

– Yolcu-km/tren-km oranı: 2025 yılı kayıtlarına göre bu gösterge genel toplamda yaklaşık 136; yüksek hızlı trenlerde 384, anahat trenlerinde 110 ve bölgesel trenlerde 70 olarak hesaplanmıştır.

– Yolcu ve sefer performansı: 2025 yılı kayıtlarında toplam 13.954.997 yolcu ve 66.739 sefer bulunmaktadır. Yolcu sayısı, 2024 yılındaki 15.952.713 yolcuya göre yaklaşık %12,5 azalmıştır.

Yolcu sayısındaki ve yolcu-km'deki değişimlerin birbirinden farklı olması, 2025 yılında ortalama seyahat mesafesinin de azaldığını göstermektedir. Hizmet grupları bazındaki dağılım aşağıda incelenmiştir.

2.2. KHY Kapsamındaki Hatlar ve İşletmeler

9502 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ve 2025/1 sayılı zeyilname kapsamında 52 hat kesiminde (5 yüksek hızlı tren, 13 anahat ve 34 bölgesel hat) 16.803.803 tren-km hizmet planlanmıştır. 2025 yılına ilişkin çalışma kayıtlarında, 52 hat kesiminde toplam 17.491.798 tren-km hizmet gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

2.3. Yolcu Talep Eğilimleri ve Değişimler

2025 yılı yolcu-km ve yolcu sayısı kayıtları esas alındığında, bir yolculukta kat edilen ortalama mesafe 170,6 km olarak hesaplanmaktadır. Aynı gösterge 2024 yılında yaklaşık 214,7 km'dir. Buna göre ortalama seyahat mesafesinde yaklaşık %20,5 azalma söz konusudur.

Hizmet grupları bakımından 2025 yılı verilerinden hesaplanan ortalama seyahat mesafeleri; yüksek hızlı trenlerde 264 km, anahat trenlerinde 287 km ve bölgesel trenlerde 81 km'dir. 2024 yılında aynı hizmet gruplarında hesaplanan değerler sırasıyla 353 km, 320 km ve 84 km'dir.

Yolcu-km'deki azalışın, taşınan yolcu sayısındaki azalıştan daha yüksek olması ortalama seyahat mesafesindeki düşüşle uyumludur. Bu görünüm, 2025 yılında yalnızca seyahat sayısının değil, yolculukların mesafe dağılımının da değiştiğini göstermektedir.

2.4. Kamu Hizmeti Sözleşmesi ve Kamu Hizmeti Yükümlüsü

KHY kapsamındaki hizmetler, Bakanlığımız Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğü ile TCDD Taşımacılık A.Ş. arasında 30 Aralık 2024 tarihinde imzalanan hizmet alımı sözleşmesi çerçevesinde yürütülmüştür. Sözleşmenin hizmet dönemi 1 Ocak–31 Aralık 2025 olup süresi 12 aydır. İlk sözleşme bedeli 5.189.517.773,38 TL olarak belirlenmiş; 1 Şubat 2025 tarihinden itibaren geçerli 2025/1 sayılı zeyilnameyle sözleşme bedeli 4.869.078.545,43 TL olarak düzenlenmiştir.

3. HİZMET PERFORMANSI

3.1. Sefer Sayıları ve Tren İşletme Performansı

2025 yılı istatistik veri tabanında KHY kapsamındaki hatlarda toplam 66.739 sefer gerçekleştiği kayıtlıdır. Bu seferlerle toplam 17.491.798 tren-km yolcu taşımacılığı hizmeti sunulmuştur.

3.2. Yolcu Sayıları ve Doluluk Oranları

2025 yılında KHY kapsamındaki hatlarda toplam 13.954.997 yolcu taşındığı kaydedilmiştir. Yolcuların yaklaşık 4.271.700'ü yüksek hızlı trenleri, 2.256.822'si anahat trenlerini, 7.426.475'i ise bölgesel trenleri kullanmıştır.

2025 yılı için derlenen doluluk oranları yüksek hızlı trenlerde %73, anahat trenlerinde %35, bölgesel trenlerde %24 ve tüm hizmet grupları için genel ortalama %32,50 olarak kaydedilmiştir.

3.3. Zamanında Varış, Gecikmeler ve Sefer İptal Oranları

KHY kapsamında gerçekleşen gecikmeler ve sefer iptalleri, hizmet grupları ve sorumluluk nedenleri itibarıyla izlenmektedir. Dakiklik ve iptal durumlarının değerlendirilmesinde 2025 yılı kamu hizmeti sözleşmesinde belirlenen ölçütler esas alınmaktadır.

2025 yılı sözleşmesinin EK-11'inde, kamu hizmeti yükümlüsünden kaynaklanan gecikmeler bakımından yüksek hızlı trenlerde 400 km'ye kadar 8 dakika, 400 km üzerindeki parkurlarda 15 dakika; anahat ve bölgesel trenlerde 300 km'ye kadar 10 dakika, 301–1.000 km arasında 40 dakika ve 1.000 km üzerindeki parkurlarda 75 dakika sınırları düzenlenmiştir. Aylık iptal oranı eşikleri yüksek hızlı tren ve anahat gruplarında %10, bölgesel trenlerde %15'tir.

3.4. Hizmet Kalitesi ve Yolcu Memnuniyeti

2025 yılı uygunluk denetimlerinde tren içi hizmetler, yolcu bilgilendirme, erişilebilirlik, temizlik ve personel davranışlarına ilişkin kontroller yapılmıştır. Bu kontrollerden elde edilen bulgular, hizmet kalitesinin değerlendirilmesinde dikkate alınmıştır.

3.5. Asgari Hizmet Kalite Standartlarına Uyum ve Denetim Sonuçları

2025 yılı Ağustos, Kasım ve Aralık denetim kayıtlarında toplam 12 tren seferine ilişkin kontrol bulunmaktadır. Ağustos döneminde 6, Kasım döneminde 4, 12 Aralık 2025 tarihinde ise 2 tren seferi denetlenmiştir.

Kasım 2025 denetiminde üç trende yiyecek ve içecek fiyat listelerinin yolcular tarafından rahatlıkla görülebilecek büyüklükte olmaması, bir tren setinde ise engelli tuvaletinin arızalı olması uygunsuzluk olarak kaydedilmiştir. Diğer kontrol edilen hizmet unsurlarının genel olarak uygun olduğu belirtilmiştir.

Denetim ve hakediş uygulamaları kapsamında dakiklik ve iptal göstergeleri ayrıca izlenmektedir. Ağustos 2025 denetim raporunda yılın ilk beş ayı için 930.734,46 TL dakiklik indirimi uygulandığı, aynı dönemde iptal indirimi uygulanmadığı bilgisi yer almaktadır.

4. MALİ ANALİZ VE FİNANSMAN

4.1. Kamu Desteği ve Finansal Kaynaklar

2025 yılı aylık hakediş özetinde Ocak–Aralık dönemi toplam tahakkuk tutarı 5.629.906.761,12 TL, toplam kesinti ve mahsup tutarı 152.752.858,40 TL, "yükleniciye ödenen tutar" başlıklı kalemin toplamı ise 5.477.153.902,72 TL olarak yer almaktadır.

2025/1 sayılı zeyilnamede düzenlenen sözleşme bedeli, katma değer vergisi (KDV) ve fiyat farkı hariç hesap esaslarına dayanmaktadır. Hakediş çizelgesindeki tutarlar ise fiyat farkı, KDV ve çeşitli kesinti kalemlerini içerebildiğinden sözleşme bedeliyle doğrudan karşılaştırılmamaktadır.

4.2. Gelir-Gider Analizi

Kamu hizmeti bedelinin belirlenmesinde sözleşme kapsamındaki maliyetler, beklenen bilet gelirleri ve makul kâr dikkate alınmaktadır. Gerçekleşen hizmet karşılığı hakedişler ise sözleşmede düzenlenen fiyat farkı ve kesinti hükümlerine göre hesaplanmaktadır.

4.3. Birim Maliyetler ve Kamu Desteği

Yıllık hakediş özetindeki net tutar esas alındığında, 2025 yılı için tren-km başına yaklaşık 313,13 TL ve yolcu başına yaklaşık 392,49 TL net hakediş tutarı hesaplanmaktadır.

4.4. Maliyet Etkinliği ve Verimlilik

KHY kapsamında kamu hizmetinin sürdürülebilirliği bakımından sefer planlaması, hizmet ihtiyacı, bilet gelirleri ve kamu hizmeti bedeli birlikte değerlendirilmektedir. Özellikle talebin dönemsel olarak değiştiği hatlarda seferlerin sözleşme ve ilgili mevzuat çerçevesinde planlanması, hizmet kalitesinin korunması ve kamu kaynaklarının etkin kullanılması açısından önem taşımaktadır.

5. MEVCUT SORUNLAR VE İYİLEŞTİRME ÖNERİLERİ

5.1. Operasyonel ve Altyapısal Sorunlar

Konvansiyonel hatlarda altyapı kapasitesinin geliştirilmesi ve uygun kesimlerde çift hat işletmeciliğine geçilmesi, altyapı kaynaklı gecikmelerin azaltılmasına ve hizmet dakikliğinin iyileştirilmesine katkı sağlayabilecektir. Ayrıca hatların elektrikli işletmeye uygun hâle getirilmesi, yakıt tüketiminin ve emisyonların azaltılması bakımından önem taşımaktadır. Şebeke Bildirimi çalışmalarının KHY sözleşme ve sefer planlama takvimiyle uyumlu yürütülmesi de hizmetlerin düzenli planlanmasını destekleyecektir.

5.2. Finansman ve Destek Mekanizmaları

Net maliyetli sözleşmelerde bilet gelirleri kamu hizmeti desteği ihtiyacını etkileyen unsurlardan biridir. Bilet ücretlerinin güncellenmesinde sözleşmenin 29 uncu maddesindeki hükümler, özellikle TÜFE'ye dayalı düzenleme esasları dikkate alınmalıdır. Gelir ve maliyet değişimlerinin birlikte izlenmesi, hizmet finansmanının değerlendirilmesini kolaylaştıracaktır.

5.3. Yolcu Memnuniyetini Artırmaya Yönelik Öneriler

Yolcu memnuniyetinin artırılması bakımından iklimlendirme, temizlik ve hijyen şartlarının iyileştirilmesi, yolcu bilgilendirme sistemlerinin geliştirilmesi ve erişilebilirlik donanımlarının işler durumda tutulması önemlidir. Kasım 2025 denetiminde tespit edilen fiyat listesi görünürlüğü ve engelli tuvaleti uygunsuzlukları, bu alanlardaki kontrollerin sürdürülmesi gerektiğini göstermektedir.

5.4. Teknolojik ve Dijital Dönüşüm Önerileri

KHY sözleşmelerinin hazırlanması sırasında tahmini maliyetlerin, uygulama döneminde ise aylık hakedişlerin ortak veri altyapısıyla otomatik hesaplanmasına yönelik bir modül oluşturulması, manuel veri aktarımından kaynaklanabilecek hesaplama hatalarının azaltılmasına ve süreçlerin hızlandırılmasına katkı sağlayacaktır.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2025 yılı KHY hizmetleri, TCDD Taşımacılık A.Ş. ile imzalanan hizmet alımı sözleşmesi ve 2025/1 sayılı zeyilname çerçevesinde yürütülmüştür. İstatistik kayıtlarında 66.739 sefer, 17.491.798 tren-km, 13.954.997 yolcu ve 2.380.859.152 yolcu-km bulunmaktadır. 2024 yılıyla karşılaştırıldığında yolcu sayısı ve yolcu-km değerlerinde azalma görülmektedir.

Hizmet kalitesine yönelik denetimlerde trenlerin genel hizmet koşulları değerlendirilmiş; Kasım ayında fiyat listelerinin görünürlüğü ve erişilebilirlik donanımı bakımından belirli uygunsuzluklar kaydedilmiştir. Mali verilerde ise sözleşme bedeli ile hakediş ve kesinti kayıtlarının farklı hesaplama esaslarına dayandığı görülmektedir.

Seferlerin dönemsel yolcu talebine göre planlanması, kalite denetimlerinin sürdürülmesi, sözleşme ve maliyet verilerinin düzenli izlenmesi ile hesaplama ve raporlama süreçlerinin dijitalleştirilmesi, KHY hizmetlerinin etkinliğinin artırılması bakımından öncelikli geliştirme alanlarıdır.